

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมโอสธ สิ่งที่เป็นสังฆกรรมรักษาไว้ใจ รักษาหัวใจนะ มันมีโรคเครียด มันมีความทุกข์ความยาก มันมีความบีบคั้นในใจ มันมีทุกอย่าง ธรรมโอสธจะไปผ่อนคลาย ผ่อนคลายนะ นี่เป็นธรรมโอสธ แต่ถ้าเวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นสังฆกรรม เป็นอริยมรรค เป็นมรรคญาณ จะไปชำระล้าง นั่นเป็นอีกวิธีการหนึ่ง แต่ธรรมโอสธมันเป็นการผ่อนคลาย มันเป็นการทำให้เรามีความสุข

แต่ทางโลกเขา ทรัพย์โอสธ แสวงหาทรัพย์กัน เพราะเขาคิดว่าทรัพย์สมบัตินั้นมันจะเป็นประโยชน์กับชีวิตของเขา แต่มันก็เป็นประโยชน์กับชีวิตจริงๆ จริงๆ ตรงไหน? จริงๆ ตรงซื้อขายแลกเปลี่ยนมาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย คนเราเกิดมาต้องมีอาหาร มีปัจจัย ๔ การดำรงชีวิต เอาเงินเอาทองไปแลกเปลี่ยนเอาเอง ไปแลกเปลี่ยนสิ่งนั้นมา นี่ทรัพย์โอสธ ถ้าเป็นทรัพย์โอสธ เขาก็ดำรงชีวิตของเขา เขาจะมีความสุขของเขา เขาแสวงหาของเขา ถ้าเป็นทรัพย์โอสธ พระบอกรังเกียจทรัพย์โอสธ

พระก็มีการแลกเปลี่ยนเหมือนกัน ถ้าพระมีการแลกเปลี่ยนเหมือนกัน การแลกเปลี่ยนอย่างนี้เป็นการแลกเปลี่ยนแบบมีไวยาวัจกร มีการกสงฆ์ มีผู้ทำการแทน ไม่ให้พระไปคลุกคลีกับเรื่องอย่างนั้น เพราะหน้าที่ของพระนะ หน้าที่ของพระต้องมิงานของพระ หน้าที่ของพระคือนั่งสมาธิภาวนาเพื่อเอาสังฆกรรมอันนั้น

คูลี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวช เวลาออกบวชแล้วยังแสวงหาอยู่ ข้าวมันรำลือไป พระเจ้าพิมพิสารให้กองทัพครั้งหนึ่งของราชฤทธิ ให้ไปตีกิน คิดว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดนปฏิวัติมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่ ออกมาด้วยความสมัครใจ ออกมาด้วยความเต็มใจ ออกมาเพื่อหามรรคญาณ”

“ถ้าอย่างนั้น ถ้าอย่างนั้นถ้าได้แล้วก็กลับมาสอนกันด้วย”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สั่งสอนนะ ได้ปัญญาวัคคีย์ ได้ยสะ แล้วไปเอาชฎิล ๓ ฟีน้อง นั่นล่ะอยู่กับพระเจ้าพิมพิสาร

เวลาจะไปเอาชฎิล ๓ ฟีน้อง ได้ชฎิล ๓ ฟีน้องแล้ว นั่งอยู่กับชฎิล ๓ ฟีน้อง เพราะชฎิล ๓ ฟีน้องเป็นอาจารย์ของพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารไปนะ “เอ๊ะ! ใครจะเป็นอาจารย์เรา นั่นอาจารย์ของเรา ผู้เฒ่าผู้แก่มีอายุชั้ย แต่นั่นสมณะหนุ่มๆ เต็มๆ นั่งอยู่นั่นมันใคร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกชฎิล ๓ ฟีน้องว่า “เป็นหน้าที่ของเธอ”

ชฎิล ๓ ฟีน้องเหาะขึ้นไปบนอากาศแล้วลงมา แล้วไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “นี่คือศาสดาของเรา” เหาะขึ้นไปลงมา “นี่คือศาสดาของเรา” ให้พระเจ้าพิมพิสารลงใจ ใจ สอนพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโสดาบัน

นี่ก็เหมือนกัน งานของพระๆ งานของพระคืองานอะไร งานของพระมีอัตตสมบัติคืองานในใจของพระ เราอยู่ทางโลก ทรัพย์โอสถ จริง ทรัพย์โอสถมันเป็นโอสถ ถ้าเรามีคุณธรรม เรามีสังขธรรมในใจ เราใช้มันเป็นของใช้จ่าย แต่คนถ้าจิตใจอ่อนแอ ทรัพย์โอสถมันเป็นมาร มันข่มขี้มันทำลายหัวใจ มันเหยียบย่ำหัวใจ โอ๊ย! มันทุกข์มันยากนะ ทั้งๆ ที่มี สังเกตได้ไหมคนที่มีเงินมีทองแล้วเขาไม่ได้ใช้จ่ายใช้สอย เขาน่าสงสารไหม แต่ถ้าของเรามีนะ เราอยากใช้มากเลย แต่เราไม่มี เออ! เราก็อยากใช้มากเลย คนที่มีแล้วเขาไม่ใช้นั้นน่าสงสารนะ เพราะจิตใจเราอ่อนแอใจ

ทรัพย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ มันมีผู้ร้ายเขาไปขโมยเงินมา เขาปล้นชิงมา แล้วเขาหนีเจ้าหน้าที่มา เขาไปไม่รอด เขาก็ทิ้งไว้ที่นั่น พอทิ้งไว้ที่นั่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตผ่านไปกับพระอานนท์ มันมีถุงเงินอยู่ถุงหนึ่ง แล้วบอก “นี่ อสรพิษ อสรพิษ นี่ อสรพิษ เงินนี่เป็นอสรพิษ”

เออ! พระอานนท์ก็ฟังไว้ แล้วขาวนาเขาไถนาที่นั่น เขาก็ได้ยื่นพระพุทธรูปบอกว่าเป็นอสรพิษ ก็นึกว่าอสรพิษจะกัดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็วิ่งเข้ามา เขาจะมาตีใจ ตีอสรพิษ แล้วมันเป็นถุงเงิน ก็ไปเก็บไว้ พอเก็บไว้เขาไถนาต่อไป พระพุทธรูปบิณฑบาตไป

เจ้าหน้าที่เขาตามมา เขาตามมาเจอ เขาเห็นหลักฐานไง ถูงเงินมันอยู่นี่ ก็จับชวานานั้นไป จับชวานาไปก็จะลงโทษชวานา ก็ไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสารนี่แหละ พระเจ้าพิมพิสารก็จะตัดสินใจ เขาบอกว่าอสรพิษ อสรพิษ พระพุทธเจ้าบอกอสรพิษ พระเจ้าพิมพิสารก็ง อสรพิษอะไร ทำไมต้องอสรพิษ

บอกว่าเขาไม่ได้ลักหรือก สิ่งนี้มันตกอยู่ พระพุทธเจ้าบอกอสรพิษ แล้วใครเป็นพยานล่ะ ก้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพยาน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่านี่อสรพิษ

เขาก็สืบไปๆ ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกจริง ชวานานั้นรอดไม่อย่างนั้นชวานานั้นตาย เพราะปล้นจึงมาชวานานั้นต้องตาย เพราะหลักฐานมันมัดตาอยู่นั้นไง แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตไปไง บิณฑบาตไปกับพระอานนท์ ซึ่งให้พระอานนท์ดูใจ “นี่อสรพิษๆ อสรพิษ” มันกั๊ดเอาใจ

ทรัพย์สิ้นเงินทอง ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราใช้มันเพื่อเป็นประโยชน์ ถ้าทรัพย์สิ้นเงินทอง เราไม่มีปัญญา อสรพิษนะ มันกั๊ดหัวใจ มันเจ็บ มันกั๊ดหัวใจ มันทำลายหัวใจเรา อสรพิษๆ แต่ถ้าใจเราเป็นธรรมเรามีวัคซีน มันกั๊ดไม่ได้ เรามีวัคซีนป้องกัน เราใช้ เราใช้เขา เราใช้เขา นี่พูดถึงว่าเราทำบุญกุศลกันเพื่อหวังผลประโยชน์ เพื่อความสงบร่มเย็นใจ จิตใจที่เป็นธรรมๆ นี่เป็นอามิส

แต่ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นชาวพุทธ เราจะเอาธรรมโอสธ ถ้าธรรมโอสธ มันจะมีความร่มเย็น เห็นไหม คุณติ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เอาแต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นของคินะ อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านนั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ สำเร็จในป่า เทศนาว่าการครั้งแรก ปัญจวัคคีย์แค่ ๕ คน เทศน์ครั้งแรกแค่ ๕ คนนั้นนะ แต่เวลาความดีมันขจรกระจายไป มีแต่คนหวังพันทุกข์ มีแต่คนอยากมีคนชื่นำ มีแต่คนอยากได้ธรรมโอสธ นี่แสวงหาๆ ใจ มันไป ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ป่าอยู่เขาท่านมีความสุขได้อย่างไรละ อยู่ป่าอยู่เขานะ เพราะใจมันเป็นธรรมๆ ใจเป็นธรรม อยากอยู่ในที่สงบสงัด

คุณติ ในปัจจุบันนี้เวลาวันหยุดเราจะไปพักผ่อนกัน จะไปเอาอากาศบริสุทธิ์ จะไปชายทะเล จะไปยอดเขา ไปทำไมละ ไปทำไมละ เพราะเราต้องการอากาศบริสุทธิ์ เราต้องการปลอดโปร่ง เราต้องการ แต่เวลาพระที่มีคุณธรรมเขาอยู่อย่างนั้น เขาอยู่ในที่สงบสงัด เขาอยู่อย่างนั้นเขามีความสุขนะ

“สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

แต่คนที่มีคุณธรรม คนที่มีชื่อเสียง พวกเราก็อยากได้บุญไง เนื่อนานบุญของโลก เราอยากหวานพีช หวานข้าว หวานเมล็ดพันธุ์ของเราลงไปเนื่อนานนั้น ถ้าเนื่อนานนั้นเป็นเนื่อนาที่ดี ทุกคนก็แสวงหาเนื่อนาที่ดี เนื่อนาที่ไม่ได้อยู่บนโลกบนดอน ไม่มีใครเขาอยากหวาน เขาก็อยากหวานของเขา เขาก็ไป ไปจนที่สงบสงัดมันไม่สงัด มันเป็นอย่างนั้น เพราะอะไร

เพราะคุณธรรมของท่าน เพราะท่านมีธรรมโอสถในใจของท่าน เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เพราะเหตุนี้ เราดูใจของเรา ถ้าใจของเราเนะ ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา เวลามันประสบความสำเร็จ โอ้โฮ! จิตใจนี้มันองอาจกล้าหาญ มันอ้วนท้วน มันแข็งแรง

เวลาเราประพฤติปฏิบัติไป เวลามันทุกข์มันยาก ตัวลึบเขียว ตัวลึบเลย โอ้โฮ! มันอ่อนแอ มันทุกข์มันยาก แต่ถ้าเราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จนะ ตัวมันโต ตัวมันโต ตัวมันพองเลย เวลาปฏิบัติไปมันเกิดปีติ เกิดความสุข เกิดต่างๆ จิตใจมันมีพัฒนาการของมันอย่างนั้น

ต้นไม้อายุเขาปลูกตั้งแต่กล้าพันธุ์ของมัน ปลูกขึ้นมา มันเติบโตขึ้นมา มันแข็งแรงขึ้นมา จิตใจของเรา หน่อของพุทธรูป ทุกคนมีสิทธิ์นะ เพราะเรามีความรู้สึก เรามีธาตุรู้นี้ ธาตุรู้นี้ ธาตุรู้ของเรา เวลาธาตุรู้ ธรรมชาติที่รู้มันแสวงอารมณ์ก็เป็นความคิด เป็นอารมณ์ เป็นความรู้สึก แล้วเราก็จับแต่อารมณ์ความรู้สึกกันอยู่นี้

อารมณ์ความรู้สึก หน่อของพุทธรูป ธาตุรู้นี้หน่อของพุทธรูป มันไม่มีการดูแล ไม่มีการบำรุงรักษา เห็นไหม เราเป็นเจ้าของ เราเป็นผู้มีสติปัญญา เราถึงมาประพฤติปฏิบัติ เราตั้งสติของเรา เราพยายามตากพยายามตากพวกวัชพืชไม่ให้เกาะเกี่ยวมัน ให้มันได้รับอากาศ ได้รับน้ำ ได้รับปุ๋ยที่ดี ให้มันเจริญงอกงามขึ้นมา หน่อพุทธรูปในหัวใจของเราไง ธรรมโอสถ มันเจริญเติบโตขึ้นมา เราจะเห็นใจ เราเห็น เราตัวเอง

เราตัวเอง เราเห็นเอง เห็นไหม เวลาที่มันเจ็บไข้ได้ป่วย ที่ว่ามันทุกข์มันยาก เพราะจิตใจมันโดนครอบงำ แต่เวลามันเป็นอิสระแล้ว เป็นอิสระอย่างไร พอเป็นอิสระแล้วมันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีความสุขของมัน แล้วมันเกิดปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นภาวนามยปัญญา ไม่ใช่สัญญา ไม่ใช่โลกียปัญญา ปัญญาแบบโลกๆ

ปัญญาแบบโลกๆ ศึกษากัน ทำการวิจัยกัน ทำการศึกษากัน เรามีความรู้กันๆ ความรู้มันพัฒนาของมันไปเรื่อยแหละ แต่ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญามันเกิดธรรมชาติ งานชอบเพียรชอบ มันชำระล้าง เวลามันจบ หน่อพุทธะมันเจริญงอกงามขึ้นมา ต้นไม้ ต้นคุณธรรมมันโตขึ้นมา มันแข็งแรงขึ้นมา มันแข็งแรง มันยืนต้นของมันขึ้นมา มันรู้มันเห็น เรารคน้ำ พรวนดิน โอ้โฮ! เรามีความสุข มันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่เกิดขึ้นอย่างนี้

เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา ข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว เวลาปฏิบัติไม่ได้ ตัวลึบเลย มันทุกข์มันยาก มันคอตกนะ เวลาปฏิบัติขึ้นมา พอจิตสงบมันดีขึ้นมาตัวอ้วนท้วน อู้อู้อู! ใหญ่โตไปเลยนะ แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา มรรคญาณมันชำระล้าง มันถอดถอนทั้งดีและชั่ว

ถ้าดี ดีมันก็ตกฝั่งหนึ่ง ถ้าผิดมันก็ตกไปฝั่งหนึ่ง ถ้าสมคุณพอดีของมัน ธรรมจักร เวลาทำขึ้นไป ปัญญาอย่างนี้มันเกิดจากการเรียนรู้ภายใน เกิดจากการเรียนรู้เวลามันทวนกระแสกลับเข้าไป

เวลาความรู้สึกนึกคิดของเราเป็นสัญญาอารมณ์ เป็นความคิดมันส่งออก ส่งออกเพราะอะไร เพราะความคิดไม่ใช่จิต ถ้าความคิดเป็นจิต เดี่ยวเราก็คิดได้ เดี่ยวเราก็ลืม ความคิดเรามันไม่แน่นอน แต่ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา มันเป็นปัญญาภายใน มันไม่ใช่ปัญญาความคิดอย่างที่เราคิดกันอยู่ที่นี่ เราคิดอยู่ที่นี่เพราะจิตของเรามันพลั้งมันผลอ จิตของเรามันทรงตัวไม่ได้ เวลาคิดไปมันก็คิด คุณติ คนที่อ่อนแอ คนที่ช่วยตัวเองไม่ได้ แต่พยายามจะคิด พยายามจะนี่ออกไป นี่โลกียปัญญา

เราพยายามดูแลหัวใจของเรา หน่อพุทธะดูแลให้มันสะอาดบริสุทธิ์ของมัน ให้มันมีกำลังขึ้นมา เวลาปัญญามันเกิด มันเกิดขึ้นมาจากที่หน่อ มันเกิดมาจากหัวใจ มันเกิดจากภายใน แล้วมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ นี่ถ้าคนภาวนาเขาภาวนาเป็นเขารู้อย่างนี้ เขาเห็นอย่างนี้ เขามหัศจรรย์ มหัศจรรย์ตรงไหน

ทวนกระแส เวลาโลกุตตรธรรม โลกุตตรปัญญา ปัญญาเหนือโลก เหนือหัวใจ เหนือความควบคุมต่างๆ แล้วมันอยู่ไหนล่ะ ก็ค้นหากันอยู่ที่นี่ เราก็อยากได้อยู่ที่นี่ เราก็เอาจบเอาเสียมมาจะขุดหามันอยู่ที่นี่ แล้วมันอยู่ไหนล่ะ

ไม่เจอหรือ ไม่มี จอบเสียมมันขุดดิน แต่เวลามันใช้สติ มันใช้สติใช้ปัญญาขุด ใช้สติของเรา สติ สติ สติระลึก รู้ ระลึก รู้ สามัญสำนึกเรา คั่นคว่ำ มันต้องใช้สติใช้ปัญญาคั่นคว่ำคั่นหาของเรา เราจะหาธรรมโอสธ

ถ้าเป็นธรรมโอสธ มันเป็นธรรมะ มันเป็นโอสธที่ชำระล้างความทุกข์ ความเครียด ความลำบากลำบาก ความน้อยเนื้อต่ำใจ เห็นไหม เกิดมาน้อยเนื้อต่ำใจ คาคหมายไปหมด คนนี้ว่าอย่างนี้ คนนี้ว่าอย่างนั้น คนนั้นว่าอย่างนี้ นี่มันเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ

ถ้ามันเกิดปัญญานะ โง่ๆ มันว่าตัวเอง มึงโง่ๆ ไปแบกรับทำไม ภาระไปดึงมาทำไม มันอยู่นอกความรู้สึกเรา มันอยู่นอกกายเรา ไปคว่ำมาทำไม ทำไมมันโง่ขนาดนี้ นี่ถ้ามันมีสติมีปัญญา

แล้วภวาสวะ ภพ เพราะต้องมี ต้องมีปฏิสนธิจิต ไม่มีปฏิสนธิจิตก็ไม่มีชีวิต ไม่มีการเกิด ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิด ถ้าไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดจะถอดถอนที่นี่ ทำลายภวาสวะ ทำลายฐานที่ตั้งของมัน ความรู้สึกนึกคิดเกิดที่ไหน ใช้ปัญญาแยกแยะถากถางความรู้สึกนึกคิดนั้นออกไป แล้วความรู้สึกนึกคิดเกิดบนอะไร? เกิดบนภวาสวะ เกิดบนภพ เกิดเป็นปฏิสนธิจิต มันชำระอย่างไร มันถอดถอนอย่างไร

ธรรมโอสธ มันจะเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา มันเกิดจากความขยันหมั่นเพียร เกิดจากทำบุญกุศล จิตใจเป็นสาธารณะ ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเตือนสติใจ เตือนสติว่า เราไม่ฉลาดหรือ เรายังโง่อยู่ เราไม่ฉลาดหรือ ใจที่ว่าฉลาดๆ กิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอกว่าเอ็งฉลาด แล้วมันก็จูงจูงไป กิเลสมันหลอกว่าเอ็งฉลาด ถ้าเอ็งฉลาด เอ็งต้องรู้จักตัวเอง เอ็งต้องรู้สามัญสำนึก เอ็งต้องรู้จักว่าความเวียนว่ายตายเกิดมาจากไหนถ้าเอ็งฉลาด

ฉะนั้น พอบอกว่าเราฉลาดๆ นั่นแหละเอ็งโง่ เอ็งยังโง่อยู่ แต่ตัวเอง กิเลสมันเสียมสอนว่าเอ็งฉลาด แต่ถ้าเอ็งฉลาดจริงนะ เอ็งจะมีสติ เอ้อะ! อ้อ! มันเริ่มจะฉลาดแล้ว ฉลาดเพราะเอาตัวเองรอดใจ เอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ใช้สติใช้ปัญญาแยกแยะถอดถอนสิ่งที่มันครอบงำใจนี้ให้มันเป็นอิสระ ให้มีสังขารในใจของเรา ทำได้ ปฏิบัติได้ ปฏิบัติได้ต่อเมื่อมีครูบาอาจารย์ที่คอยเทียบเคียง คอยดูแลเรา ถ้าไม่เทียบเคียง กิเลสมันครอบงำ มันรู้มันเห็นไปหมด มันฉลาดไปหมด อย่างที่ว่าตัวอ้วนๆ ตัวใหญ่เลย พอเวลาทำสิ่งใดได้ตัวจะพองเลยนะ โอ้โฮ! คับประเทศ คับโลก มันว่ามันเก่ง มันยอด

แต่ถ้าครูบาอาจารย์เอาเข็มทิ่ม ปู! ลูกโป่งเวลามันแตก แผลบเลย พอแผลบแล้วมันเหลืออะไรนั่นนะ มันยังมีอยู่ใช่ไหม ถ้ามีครูบาอาจารย์เทียบเคียงอย่างนี้เราจะมีโอกาส ถ้าไม่มีโอกาสนะ เราต้องกระเสือกกระสนไปเอง เวลาตัวมันพองขึ้นมา โอ้โฮ! กว่าจะรู้สึกตัวมันซ่านัก กว่าจะแก้ได้ เวลามันล่องไปเท่าไร ถ้ามันยังสำนึกได้ ถ้าสำนึกไม่ได้ก็หลงผิดไปเลย แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนามันจะสำนึกของมันได้ ถ้าสำนึกของมันได้ มันจะเข้ามารัตนทนต์ใจเลย “ทำไมเรากว่าจะนึกได้มันเสียเวลาเราไปทั้งชีวิต ทำไมกว่าจะสำนึกได้มันใช้เวลาตั้งกี่ปี ทำไมเราจะต้องให้กิเลสมันหลอกขนาคนั้น” ถ้ามันคิดได้นะ ถ้าคิดไม่ได้ก็เสียไปเลย

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ท่านจะมีอุบายมีวิธีการ คอยชี้คอยแนะ คอยให้อุบายให้เราได้สำนึก ให้เราได้คิด เพราะมันไม่เป็นความจริง แต่เป็นความจริงของเรา เป็นความจริงของกิเลสที่มันสวมเขา มันไม่เป็นความจริง ถ้าความจริงของเรา ธรรมโอสถ เพราะว่าสังฆธรรมนี้มีหนึ่งเดียว เวลาครูบาอาจารย์ท่านทดสอบกัน มันเป็นจริง เป็นจริงอย่างไร มันอยู่ที่เรา มันมีอยู่กับเรา เห็นไหม ธรรมโอสถที่เราแสวงหา

โลกเขาหาทรัพย์โอสถ ทรัพย์โอสถถ้ามีใจเป็นธรรม ทรัพย์โอสถมันก็ยังเป็นประโยชน์ เพราะมันแลกเปลี่ยนมาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันเจือจานคนอื่นให้เป็นบุญกุศลของเราได้ แต่ถ้าจิตใจมันต่ำต้อย ทรัพย์นั้นมันจะข่มจิตใจนั้น แต่ถ้าเป็นธรรมโอสถ มันเป็นสังฆธรรมจริงๆ ศีลสมาธิ ปัญญา มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ละเอียดสุด แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น มันหล่อเลี้ยงเพาะหัวใจดวงนี้ให้เป็นอิสระ เอวัง